

Milion potpisa za istinu o zločinima

CRNOGORSKI CIVILNI SEKTOR PODRŽAO INICIJATIVU ZA OSNIVANJE REGIONALNE KOMISIJE

Podgorica - „Nikad više“! Ovu poruku je, kao zajednički imenitelj, izvukla Nataša Kandić, predsjednica Fonda za humanitarno pravo, na kraju jučerašnjeg konsultativnog sastanka u Podgorici, posvećenog inicijativi za formiranje Regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima i drugim teškim kršenjima ljudskih prava na teritoriji bivše Jugoslavije (REKOM).

Hiljade porodica čije su živote zauvijek promijenili stravični ratovi na prostorima bivše Jugoslavije u posljednjih 17 godina imaju pravo da javno govore o užasnim sudbinama koje su ih zadesile, kao i da javnost konačno sazna imena i prezimena, kao i tačan broj nastradalih i nestalih, jedna je od poruka sa

sastanka na kome su se okupili predstavnici više crnogorskih nevladinih organizacija, medija, pravnika, advokata.

Inicijativu za osnivanje REKOM-a su pokrenuli Fond za humanitarno pravo iz Beograda, „Documenta“ iz Zagreba i Istraživačko dokumentacioni centar iz Sarajeva. Cilj je da se skupi milion potpisa podrške u regionu i tako izvrši pritisak na državne vlasti da svojim autoritetom stanu iza inicijative.

„Mora se imati u vidu da se ovdje vjekovima raspravlja ko je prvi počeo. Ni danas ne znamo imenom i prezimenom broj žrtava. Istraživački dokumentacioni Centar iz Sarajeva je napravio popis žrtava koji još nije završen. Ne vidim političara koji će raspravljati o Komisiji, ali ćemo imati milion potpisa koje će parlamenti i vlade morati da prihvate. Još imamo skrivenih masovnih grobnica. Mora se obezbijediti javno saslušanje žrtava, da se čuje glas žrtava svuda“, kazale je juče Nataša Kandić.

Ona je napomenula da na obilježavanje dana nestalih u Srbiji nije bilo političara i da sada imamo situaciju da one koji su u jednoj zajednici označeni kao heroji u drugoj vide kao ratne zločince, a da, uglavnom, ni jedni ni drugi ne priznaju žrtve drugih.

„Bol za najrođenijim svuda je isti, a u sudskim procesima, kako god završeni, žrtve ne mogu da dobiju izvinjenje, kazala je Tea Gorjanc- Prelević, izvršna direktorica Akcije za ljudska prava iz Podgorice, koja je i organizovala jučerašnji skup.

Ona je kazala da je zlo svuda isto, a da oni koji zagovaraju stvaranje REKOM-a treba da ga prepoznaju, utvrde činjenice i pomognu žrtvama.

Učesnici konsultativnog sastanka se plaše da bi vladajuća crnogorska politička elita (uglavnom u nepromijenjenom sastavu od prije sedamnaest godina) mogla blokirati osnivanje komisije koja bi se bavila prikupljanjem nimalo prijatnih činjenica, svjedočanstava o ratnim zločinima, žrtvama i zločincima. A samo tako bi se, kako su istakli, Crna Gora mogla suočiti sa ratnom prošlošću i obezbijediti budućnost bez hipoteke mlađim generacijama.

Učesnici skupa su saglasni da civilni sektor treba da odredi pravila rada komisije i njen sastav, a da država treba svojim autoritetom da stane iza toga tijela.

Višesatna rasprava o tome kako doći do buduće komisije bila je „filovana“ skepsom da će ideja proći kod vladajuće partije, odnosno da bi vlast mogla formalno prihvatiti ideju, a onda blokirati rad komisije ili je zloupotrijebiti.

Učesnici su takve stavove potkrepljivali činjenicama da su sudski procesi zbog ratnih zločina pokrenuti 16 godina nakon što su se zločini desili, da vlast ne bi ni sada ušla u tu priču da ih ne pritiska međunarodna zajednica. U sudskim postupcima, kako kažu, našle su se samo sitne ribe, koje su drugi gurnuli u ratove.

Sonja Radošević, novinarka, kazala je da će teško „ratni profiteri podržati ovakvu inicijativu“. Ona je rekla da Crna Gora sada ima organizovani kriminal i korupciju koji su proizvod ratova, te da crnogorsko društvo još nije maklo dalje od plemenske zajednice.

„I onaj ko nije učestvovao u ratovima, mora zbog nekog rođaka da čuti“, kazala je Radošević.

Univerzitetski profesor Milan Popović je poručio da podržava inicijativu, ali je, kako su saopštili organizatori skupa, odbio da prisustvuje, kako, u svjetlu ovdašnjih prilika, ne bi širio pesimizam.

Poslanik Pokreta za promjene Koča Pavlović, koji je skupu prisustvovao kao raniji civilni aktivista, kazao je da će, sa mjesta predsjednika skupštinskog Odbora za ljudska prava, u potpunosti podržati inicijativu. I on je, međutim,

skeptičan u pogledu njene prođe kod aktuelne vlasti.

Pavlović je rekao da je crnogorska specifičnost u tome što je suočavanje sa ratnom prošlošću u stvari suočavanje sa vladajućom političkom elitom. On se, zbog toga, plaši da bi buduća komisija mogla biti instrumentalizovana, kako stvari ne bi izmakle kontroli.

Da se partije izjasne

Potpredsjednik Udruženja pravnika Crne Gore Branislav Radulović je sugerisao da se inicijativa za formiranje REKOM-a usmjeri prema skupštinskom Odboru za ljudska prava, kako bi se vidio stav partija. On procjenjuje da bi poslanici tamo teško mogli obrazložiti odbijanje inicijative.